

مراسم ازدواج بختیاری ها در دوره قاجار

۲۲ خرداد ۱۳۹۴ ساعت ۱۸:۵۸

بر پایی مراسم ازدواج همواره یکی از با شور و نشاط ترین مراسم اجتماعی در تاریخ ایران بوده؛ چنانچه این امر در دوره ی قاجار نیز با حرارتی خاص و البته آداب و رسومی منحصر به فرد برگزار می شده است.

ز این رو سرلایارد درباره مراسم ازدواج بختیاری ها در زمان محمدشاه می نویسد: «در میان بختیاری ها هم مانند سایر مردم خاور زمین ازدواج عروسی در سنین پایین انجام می گیرد و اطفال در سنین کودکی با هم نامزد می شوند. پسرها اغلب در سن چهارده یا پانزده سالگی و دخترها در دوازده سالگی یا قبل از آن ازدواج می کنند. و به ندرت در بین خوانین کسی پیدا می شود که بیش از یک زن نداشته باشد.»

دالمانی نیز در سفرنامه اش از مراسم بختیاری ها چنین نوشته است: «مراسم ازدواج قبایل تابع قانون ثابت و معینی نیست. نظر به این که استخدام زن در میان آن ها معمول نیست مرد می تواند به اندازه توانایی خود با چند زن ازدواج نماید زیرا که کارهای زراعتی و خانه داری و پرستاری احشام و اغنام را زنان باید انجام دهند و در مواقع بی کاری هم باید به فرش بافی پردازند. زنان در قبیله احترامی دارند و مردان حتی الامکان احترام آن ها را رعایت می کنند و اگر مردی هتک حرمت آن ها را بنماید مورد ملامت واقع می گردد.»

ازدواج پسران و دختران به وسیله والدین انجام می یابد و همین که در میان دو خانواده موافقتی حاصل شد، بستگان پسر مقداری شیرینی به خانه دختر می برند و بین اعضای خانواده تقسیم می نمایند. بعد اشخاص محترمی از طرف والدین پسر به خانه دختر می روند و پس از آنکه پارچه سفیدی به سر دختر پیچیدند دست والدین او را به علامت نامزدی می بوسند. نقض پیمان نامزدی در میان آن ها معمول نیست و اگر کسانی پیمان شکنی کنند تمام افراد قبیله با نظر حقارت به آن ها می نگرند. مراسم نامزدی پسر و دختر ممکن است قبل از سن بلوغ انجام یابد و همین که دختر به سن ۱۲ و پسر به سن ۱۵ سالگی رسید عمل ازدواج صورت می گیرد.

مراسم نامزدی در قبایل بیشتر از شهرنشینان معمول است و بر حسب این که در یک قبیله و یا در میان قبایل مختلف صورت گیرد متفاوت است. زیرا که قبایل می خواهند برتری و توانایی خود را به یکدیگر نمایش دهند. همین که نامزدی انجام یافت

بستگان داماد موظف اند که در موقع عید نوروز هدیه ای برای عروس بفرستند و چنین هدیه ای باید مطابق توانایی و ثروت و شئون والدین داماد باشد. معمولاً جواهرات یا مسکوکات طلا و یا گردن بند یا پارچه های گرانبها می فرستند.

این نکته را هم باید اضافه کرد که ازدواج در میان کسانی باید صورت گیرد که از حیث مقام یکسان باشند و در میان کسانی که هم شأن نباشند به ندرت صورت می گیرد. مقصود از شأن و مقام ثروتمندی نیست بلکه اصالت و نجابت و شرافت خانوادگی می باشد و یک نفر ثروتمند ولو آنکه دارایی زیادی هم داشته باشد نمی تواند به طوری که در شهرها معمول است با شریف تر از خود پیوند نماید. حتی قبایلی هم هستند که دختران خود را به افراد قبایل دیگر نمی دهند. کسانی هم که چندان مقید این عقاید نیستند از گرفتن زنان شهری پست به طریق اولی از زنان ده نشین اجتناب می نمایند.

به هر حال وقتی که موقع عروسی رسید، جشن های مفصلی می گیرند و وسایل سور و سرور فوق العاده ای فراهم می نمایند و بسا می شود که جشن عروسی چندین روز که حداقل ۱۰ روز و حداکثر ۴۰ روز است دوام پیدا می کند. این جشن ها با ساز و آواز و رقص های دسته جمعی توسط مردان و زنان که دایره وار دست به هم داده اند صورت می گیرد. یکی از مراسم ازدواج هم این است که پدر دختر قبل از وقوع ازدواج مبلغی از داماد به عنوان شیربها می گیرد و در صورتی که دختران متعدد داشته باشد ثروت قابل ملاحظه ای به دست می آورد. اما عروس برعکس مراسم شهرنشینان جهیز کمی به خانه داماد می برد. تشریفات قانونی و مذهبی ازدواج روزی انجام می یابد که عروس به خانه داماد وارد شده باشد. داماد در هیچ یک از این تشریفات مقدماتی نباید شرکت کند و فقط روزی حضور پیدا می کند که همه بستگان او سوار بر اسب می شوند تا به استقبال عروس بروند. همین که عروس نزدیک شد داماد باید شجاعت و هنرمندی از خود بروز دهد و پارچه ای را که بر سر عروس افتاده است برپاید. اگر بتواند و فرار کند به حصول شرافتی موفق شده. اگر چه این عادت و رسوم در این اوقات از رونق افتاده مع هذا کاملاً از میان نرفته و گاه به گاه در میان قبایل دیده می شود.»

منابع:

۱- لایارد، سفرنامه لایارد، ترجمه مهرباب امیری، تهران: وحید، ۱۳۶۷.

۲- دالمانی، سفرنامه از خراسان تا بختیاری، ترجمه علی محمد فره وشی، تهران: طاوس، ۱۳۷۸.

۳- میترا مهرآبادی، زن ایرانی به روایت سفرنامه نویسان فرنگی، تهران: آفرینش، ۱۳۷۹.

۴- بنفشه حجازی، تاریخ خانمها، تهران: قصیده سرا، ۱۳۸۸.

منبع: قدس آنلاین

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/30653/قاجار-دوره-بختیاریازدواج-مراسم/>